ir juodoji (kelios šukės) keramika, datuotina XVI –XVII a. Indai glazūruoti peršviečiama arba matine žalia, geltona, ruda glazūra, dažniausiai glazūruotas indų vidus. Kokliai būdingi XVII a., dauguma jų plokštiniai, keletas karnizinių bei karūnėlė. Visi jie puošti augaliniu ornamentu, keli fragmentai – herbinių koklių dalys. Kokliai dengti žalia glazūra arba neglazūruoti. Herbinių koklių fragmentai gali būti datuojami XVII a. viduriu.

EXPLORATION OF BALTADVARIS CASTLE SITE

In 2002 in the Baltadvaris castle site (Molėtai district) on both sides of the defensive rampart two areas (the total area – 51 m^2) were explored. Outside the defensive rampart, a ditch, 1 m deep and up to 2 m wide was found where the earth for the rampart was taken off. Among the finds there were fragments of hand-thrown pottery and tiles dated to the 16th–17th centuries.

TYRINĖJIMAI TRAKŲ SALOS PILYJE

Birutė LISAUSKAITĖ

2002 m. rudenį Trakų salos pilyje (57 pav.) buvo ištyrinėtas 105,4 m^2 plotas. Panduso, skirto neįgaliesiems, ir laiptų teritorijoje atlikti archeologiniai tyrimai (33 m^2). Priešgaisrinio vandentiekio bei pėsčiųjų takų teritorijoje atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai (72,4 m^2 plote).

2002 m. archeologinius tyrimus sąlygojo projekto sprendiniai. Buvo numatyta įrengti pandusą prie priešpilio R gynybinės fosos sienos V pusės ir trikampių kazematų. Čia ištirtas plotas 1 ir šurfas 1 (58 pav.).

18 m^2 dydžio plote 1 archeologiniai tyrimai buvo atlikti tik iki projektinio panduso aukščio, t. y. 0,4–0,8 m nuo esamo priešpilio kiemo paviršiaus. Siekiant ištirti gynybinės pilies sienos mūro techniką bei jos statybos etapus buvo iškastas šurfas 1.

Atlikus tyrimus įrengiamo panduso, skirto neįgaliesiems, teritorijoje galima teigti, kad priešpilio kiemo Š dalis dabar yra 0,6 m aukščiau už autentišką kiemo lygį, kuris buvęs H_{abs}152,20 m. Gynybinės sienos mūro dalis buvusi virš tuometinio kiemo paviršiaus su tvarkingomis akmenų mūro rišimo siūlėmis. Tarp akmenų eilių dėtos sveikos plytos, stambios jų dalys arba smulkios duženos. Pamatinė gynybinės sienos dalis mūryta tarpus tarp akmenų kyliuojant skaldytais akmeniniais kyliais arba smulkiais akmenimis. Jos pamatinė dalis išplatinta nuo sienos plokštumos apie 0,6 m.

Pagal šurfe 1 rastos buitinės keramikos fragmentus išlikusį kultūrinį sluoksnį galima datuoti XV–XVI a.

Antrame tyrimų etape atlikti tyrimai ardant senuosius laiptus ir įrengiant naujus. Tačiau išlikusio kultūrinio sluoksnio fragmentai buvo rasti tik įrengiamų laiptų vietoje prie priešpilio ŠV bokšto (plotas 2; 59 pav.).

Ploto 2, esančio šlaite prie V kazematų, viršutinėje dalyje, kv. 1A rastas 20 cm storio permaišytas sluoksnis, priešpilio kiemo paviršiuje suformuotas įrengiant apželdintą šlaito viršutinę dalį.

Kv. 1,2A, H_{abs}153,28, H_{abs}152,76 m rastas 0,2 m storio ir 1,3 m ilgio kultūrinio sluoksnio fragmentas. Tai intensyvus juodos

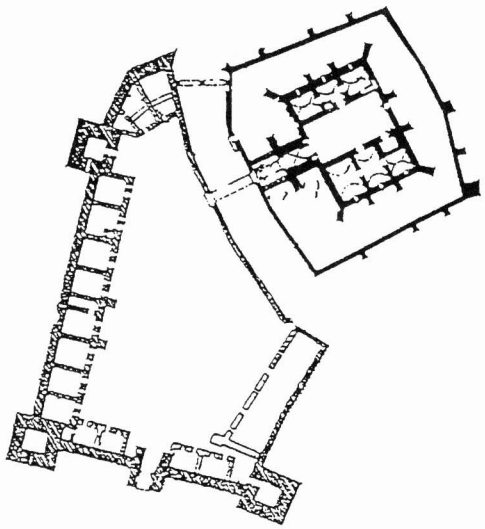

57 pav. Trakų salos pilies planas.
Fig. 57. Plan of Trakai Island Castle.

spalvos sluoksnis su gausybe molinių indų fragmentų lygiu paviršiumi ar ornamentuotų horizontaliais grioveliais bei bangelėmis. Tokią keramiką galima datuoti XV–XVI a., t. y. pilies egzistavimo laikotarpiu.

Ploto 2 apačioje (prie V kazematų), kv. 3A, prasidėjo permaišytas sluoksnis, kuris teritorijoje susiformavo kaip konservavimo bei restauravimo metu vykdytų žemės darbų pasekmė.

2002 m. fragmentiški žvalgomieji archeologiniai tyrimai buvo atlikti priešgaisrinio vandentiekio ir pėsčiųjų takų teritorijoje (59 pav.).

Tyrimų metu pilies fosoje buvo surasti natūralūs arba natūraliai susiformavę sluoksniai. Tai pirmiausia po supiltiniu sluoksniu esantis 10–40 cm storio durpių sluoksnis.

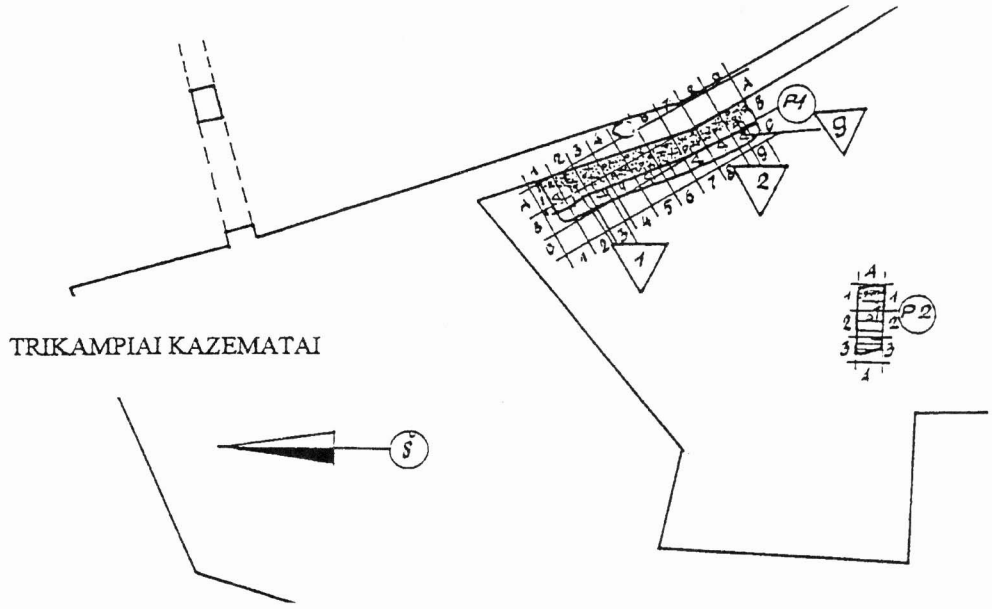

58 pav. Tirtų plotų planas.
Fig. 1. Plan of areas explored.

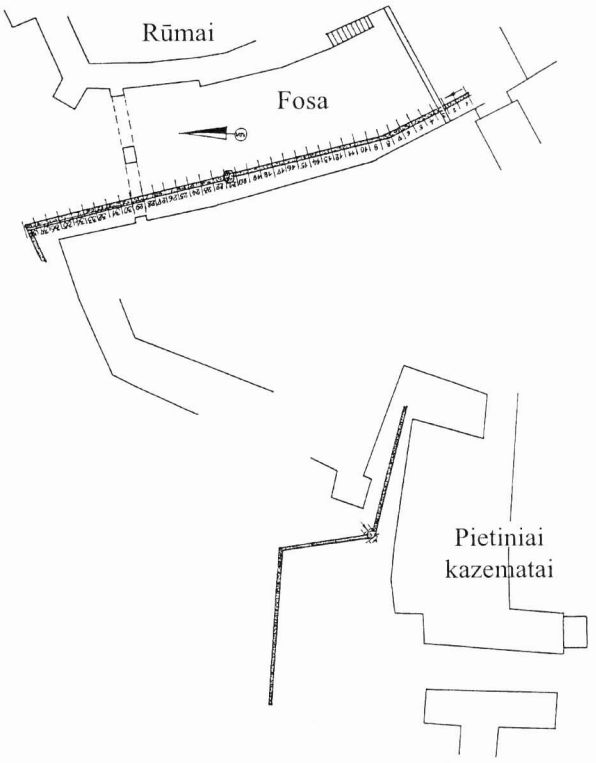

59 pav. Priešgaisrinio vandentiekio trasų vietos.
Fig. 59. Fire protection water supply routes.

Atsižvelgiant į durpių ir pelkėdaros specialistų išvadas, galima teigti, kad fosa buvo pakankamai sekli ir užaugusi pelkių augalija. Įvertinant tai, kad geromis, t. y. drėgnomis, sąlygomis kasmet susiformuoja po 0,4–1,5 mm durpių, galima manyti, jog šis sluoksnis susiformavo per 1000 metų. Įvertinant tai, kad ežeruose vandens lygis yra nusekęs 0,7–1 m ir kad rastasis durpių sluoksnis yra H_{abs}149,97 m, o dabartinio ežerų vandens lygis – vidutiniškai H_{abs}148,80 m, kyla abejonių, ar fosa kada nors buvo naudota nors menkai laivybai. Kitoks kultūrinis sluoksnis fosoje neišlikęs.

Salos pilies priešpilio kieme kultūrinio sluoksnio nerasta, išskyrus trasos kv. 11 iškastame šulinėlyje, kur išlikęs pilies egzistavimo laikotarpiui priskirtinas kultūrinis sluoksnis su skaldytų gyvulių kaulais ir buitine keramika, datuojama XV–XVI a. Toks pats sluoksnis buvo rastas P kazematuose ankstesnių archeologinių tyrimų metu.

Priešpilyje įrengiamų pėsčiųjų takų teritorijoje 2002 m. archeologinius tyrimus koregavo pėsčiųjų takų įrengimo projekto apimtis. Įrengiamų pėsčiųjų takų priešpilio kieme, teritorijoje iki 40 cm gylio nuo esamo kiemo paviršiaus kultūrinis sluoksnis sunaikintas.

EXPLORATIONS IN THE TRAKAI ISLAND CASTLE

In 2002 in the territory of the ramp for the disabled and the reconstructed stairs in the Trakai Island castle, two areas and a test pit were excavated which total area was 33 m^2. During the exploration in test pit 1, a fragment of eastern defensive wall of castle was excavated. Also the masonry technique was explored and the authentic height of the castle yard was established. The survey archaeological explorations were carried out in the territories of the fire protection water supply and the footway. The explorations showed that the cultural layer on the level of constructed footway was destroyed. The fragments of it were found only in the water supply routes.